

BEVEZETÉS

2263 fellépés 22 év alatt

A Ramones. Bőrdzsekik, szakadt farmerek, koszos pólók, gitárok térdig leeresztve, három akkord és csodás zaj-zuhatag. A punk úttörőiként idővel a Rock 'n' Roll Hall of Fame-be is beválasztott Ramones hatalmas erőt képviselt, és pályájuk csúcán a világ legnagyobb zenekara voltak, semmi kétség. Vették a surf-ritmust és a 60-as évek garázs-hangzását, hozzáadtak egy kis doo-wop-vokált, majd az egészet bevonták némi pop-mázzal, s ebből valami olyan utánozhatatlanul egyedi hangzás jött ki, ami csakis rájuk jellemző. A Ramones nem csupán meghatározta, hogy mi is az a punk rock, de meg is élte, az orrán át felszippanthatta, beszívta mérgező füstjét, s tette ezt mindenki másnál hosszabb időn át. A power-pop valamennyi formációja, az összes szutykos punk-banda, minden indie-alternatív együttes és a metal-titánok végtelen sora nagyon sokkal tartozik az őserő hercegeinek.

Lemezen és színpadon a Ramones mindent bevállalt, ami a rock 'n' rollban már feledésbe merült vagy időtlenül eldeformálódott, és a végletekig leegyszerűsítette az egészet. A dalok szimplák voltak, rövidke és lényegre törőek. Semmi szóló, semmi szarozás, semmi művészkedés. Minden számot meg lehetett jegyezni valamiről, az összes verze ismétlésekre épült, és fülbemászó volt, a refrénekre pedig magasba emelkedhettek az öklök, és mindenki kedvére tombolhatott. »Teenage Lobotomy«, »Beat on the Brat«, »Cretin Hop«, »Sheena Is A Punk Rocker«, »I Just Wanna Have Something To Do«, »I Don't Wanna Walk Around With You«, »Rock 'N' Roll High School«, »I Wanna Be Sedated« és folytathatnánk a végtelenségig...

Minden valamirevaló banda feldolgozta már egy-egy dalukat, a hangzásukat is időtlen idők óta másolják, a logójukat pedig dzsekik és pólók ezreire nyomták szerte a világon. Mindenki imádja a Ramonest. A Motörhead dalt

írt a bandáról, a Simpson család rájuk tombolt, és Roger Corman producer filmet csinált róluk. A Ramones egy nagyon egyéni hangzást talált ki, ezt megfejelték azzal a karikatúraszerű külsővel, és remek, mégis nevetségesen egyszerű dalokat írtak, amivel imitátorok millióit nemzették.

A Ramones három dolgot tudott, aminek köszönhetően klasszisokkal jobbak lettek, mint versenytársaik: voltak saját dalaik, volt egy csakis rájuk jellemző attitűdjük, és a külsejük is egyéni volt. Dee Dee és Joey briliáns, humoros, okos szövegeket írt, amelyek minimalisták voltak, mégis nagyon provokatívak és szellemesek. A zene lendületes, háromakkordos rock, tulajdonképp a rágógumi-pop és a zúzos rock sajátos keveréke. Erőtéljes és kemény stílus, amelyből azonban nem hiányzott az érzékenység sem. Johnny kíméletlenül zakatoló gitározása és Tommy pörölycsapásszerű dobütései mellett azért ott volt Joey édeskesen behézelgő énekstílusa és Dee Dee „gyöngéd” gengszter-sármja, s a tinédzsereket, azon belül is a lányokat főleg e két utóbbi vonással nyerték meg maguknak. Nemcsak attitűdjük volt, de stílusuk is, és nemcsak stílusuk volt, de imidzsük is.

Az imidzsük annyira egyszerű és hatásos, hogy már szinte nevetséges: farmer, fekete bőrdzseki, póló, billifrizura és a bandában mindenkit Ramone-nak hívnak. Telitalálat. A tagbaszakadt kemény csávó, akivel egy félreeső sikátorban futsz össze, és elveszi az ebédpénzed; a wurlitzer fölé hajoló laza kölyök, akinek cigaretta lóg a szája sarkából – és mindez egybegyúrva. Tényleg testvérek voltak? Léteznek egyáltalán? Lehet, hogy képregényfigurák? A KISS-hez hasonlóan a Ramones is több volt, mint zenekar: márkanév lett belőlük, intézménnyé váltak. A Ramones egyszerre vált zenei és öltözködési stílussá.

A »Blitzkrieg Bop« lecsupaszított hangzásánál és elemi löktetésénél különbet a punk műfajában aligha tudna összehozni bárki – ebben még a legfáradtabb rock-rajongók is egyet kell hogy értsenek, függetlenül attól, hogy punkok avagy sem. Johnny reszelős gitárhangzásának, Dee Dee zseniális szövegének és basszus-zúzásának, Tommy kíméletlen zakatolásának

és Joey behízelgő, mégis nyers énekstílusának kombinációja az iskolapéldája annak, ahogy egy rock-zenekarnak szólnia kell. A Ramones azáltal, hogy leegyszerűsítette a hangzást és felgyorsította a tempót, tulajdonképpen újradefiniálta a populáris zenét.

A Ramonest látva egy fiatal kölyök rögtön azt gondolta: „Ha ezek a kretének csak így kiállnak énekelni, és rock-sztárok lesznek, akkor nekem is sikerülni fog.” Őket látva könnyűnek tűnt minden. Úgy érezted, hogy te és a barátaid néhány sör és némi szipózás után pont ugyanígy játszanátok. Lehet, hogy nagyon banálisan hangzik, de a Ramones ösztönzést adott a kölyköknek, és ez az, ami örök bennük.

Jóllehet a hatásuk elképesztő volt, egyetlen dalukból sem lett sláger, és elmaradt a nagy áttörés, így a rádiók, az MTV és a mainstream közönség jóformán csak visszavonulásuk után fogadta el őket. Minthogy kemény munkájuk anyagi elismerése elmaradt, kénytelenek voltak egy életen át az utat róni, és 22 éven át szakadatlanul turnéztak szerte a világon. Bár a kóbor életmódnak és elsöprő erejű előadásainak köszönhetően fanatikus rajongótáborra tettek szert, és a világ legtávolabbi zugaiba is eljuttatták az ígét, érzelmileg és fizikálisan is súlyos árat fizettek mindezért.

Kipróbálták mindent New York koszos mellékutcaitól a legnagyobb színpadokig, az underground fáklyavívóinek szerepétől a pop-dalok írásáig, a kommersz szemléletmód látványos tagadásától egészen addig, hogy a ›Blitzkrieg Bop‹-ot eladták egy Budweiser-reklámhoz. A nevüket spray-vel odafújták a rock-történelem falára, és mindenkre hatással voltak, aki csak látta őket. Joey, Johnny, Dee Dee, Tommy, Marky, Richie, CJ – és egy rövid pillanatra Clem Burke is – bőrze öltözött cinkostársak voltak... és csak nagyon ritkán egy „boldog család” tagjai. A ›We’re A Happy Family‹ szerzői ugyanis inkább egy rosszul működő családközösséget alkottak. Sok szempontból gangként működtek – egyformán öltöztek, és ha bármelyikükkel összekülönböztél, a többiekkel gyűlt meg a bajod –, mégsem voltak igazi barátok, a 80-as évektől egyre kevésbé. Tommy az ideg-összeroppanás határára jutott, utódja, Marky pedig

alkoholista lett, aki egy időre el is hagyta a zenekart, majd ismét csatlakozott; távollétében Richie és Clem helyettesítette. Dee Dee kész katasztrófa volt, amely bármely pillanatban bekövetkezhetett, egy mániás depressziós drogos, nagyon alacsony ingerküszöbbel és egy rugós késsel a zsebében. Amikor kivált a bandából, CJ lépett a helyére. Ehhez még hozzáadódott, hogy Joey és Johnny nem voltak hajlandók szóba állni egymással. Összevesztek egy nő miatt, és a zenekar pályafutásának fele úgy telt el, hogy sértettségükben tudomást sem vettek egymásról.

Ám lehet, hogy épp a személyes kommunikáció hiánya tette őket annyira ütőképesse a színpadon. A tény, hogy nem igazán erőltették a barátságot, talán hozzásegítette őket, hogy zenekarként fennmaradjanak. Talán pont azért voltak képesek ilyen kitaróan turnézni, mert nem voltak barátok, csak a munka elvégzésére álltak össze.

S hogy erre az örület és pusztulás kellős közepén is képesek voltak, abban nagy szerepe volt az ötödik Ramone-nak, Monte A Melnicknek. Monte a banda régi barátja volt, akit még a queensi Forrest Hillből ismertek, s aki még az 1974. augusztus 16-ai, CBGB-beli debütálásuk előtti időktől kezdve dolgozott velük, és az 1996. augusztus 6-ai, utolsó fellépésük után is velük maradt még sokáig. Ő volt a banda turnémenedzsere, színpadi menedzsere, sofőrje, a turnészemélyzet irányítója, és Joey személyes asszisztense mintegy negyedszázadon keresztül – számos lelki és testi sérülése a bizonyíték erre. Velük élt, étkezett, velük bulizott, vitatkozott, és majdnem az összes koncertjüket látta. Nála jobban senki sem ismerte a félelmetes négyest.

Nehéz elképzelni úgy a világot, hogy a Ramones hiányzik belőle. Minden tinédzser-filmet, tévéreklámt és füstös nightclubot valósággal átítatott a jelenlétük. A Beatleshez hasonlóan ők is egyre hatalmasabbak lesznek az idő múlásával. A zenei életben bekövetkező változásokkal párhuzamosan egyre nő a Ramones zenéjének jelentősége. Lehet, hogy nem ők találták fel a kereket, de az újrafeltalálása mindenképp az ő érdemük, mert egyre gyorsabban és merészebben száguldanak rajta.

MONTE ELŐSZAVA...

A nevem Monte Melnick, és a Ramones gyógyulófélben lévő turnémenedzsere vagyok. Napjaim csendes nyugalomban telnek, amióta 1996. augusztus 6-án New York legelső punk-zenekara és a Rock 'n' Roll Hall of Fame tagja, a Ramones utolsó alkalommal jött le a színpadról. Semmi ölelés. Semmi búcsúzkodás. Semmi. Csak a törött üvegek tengere, lecsengő akkordok és néhány tönkrevágott erősítő. Ez is véget ért, mint az összes többi turné, és hazamentem, hogy összekaparjam, ami maradt, fizessem a rezsit, és nézzem a tévét – azzal a különbséggel, hogy most nem volt újrakezdés. Több mint 20 év és 2263 fellépés után a Ramones feloszlott, és ők soha nem néztek hátra. Mindig is ez volt a szokásuk: keményen és gyorsan lenyomták a műsort, és léptek.

Így hát azóta nem is nagyon foglalkoztam velük. Mármint a Ramones-zal. Néha hallgatom a felvételeiket, váltok olykor néhány szót Tommyval, Markyval és CJ-vel, nagyon sokszor eszembe jut Joey, Dee Dee és Johnny. Hiányoznak a fiúk. De már semmi nem ugyanaz. 1974-től az utolsó fellépésükig életem minden napját a Ramones-zal töltöttem, a világ legkeményebben dolgozó rock 'n' roll zenekarával. Mindennel nekem kellett foglalkozni: a turnékkal, a videókkal, a stúdiómunkával, a próbákkal, azzal, hogy kit kell megbízni valamivel, kit kell kirúgni, a verekedésekkel, a túlradagolásokkal, mindennel. Nagyon sokat kellett trükközni, hogy összehozzam a dolgokat, de imádtam csinálni. Nem volt

két egyforma este, így soha nem lazíthattam. Turnék, sajtótájékoztatók, videók, stúdiók, utazás a világ körül. Visszatekintve szinte hihetetlennek tűnik. Elkezdtem valamikor, s mire feleszméltem, húsz évvel lettem öregebb.

És nem csak a rock 'n' rollról, bulizásról, verekedésről szólt ez az egész. Egyáltalán nem. Nagyszerű, nem mindennapi fickók voltak ezek, a leghóbortosabb alakok, akikkel csak összeakadhat az ember. Remek dolgokat éltünk át a turnék során, és a totális téboly ellenére nagy volt a fegyelem, aminek köszönhetően tovább sikerült a pályán maradniuk, mint a legtöbb zenekarnak. Ennyi idő alatt házasságok mennek tönkre. Mindenki azt kérdezi: „Hol vannak az eszeveszett rock-sztorik?”, de ha a kétezerrel is több fellépés mindegyike valami ilyen sztorival végződött volna, nem hiszem, hogy túléljük. Néhányan nem is éltek túl.

Sokan azt kérdezik: „Hogy lehetett elviselni ezt a tébolyt?” Néha magam is csodálkozom rajta. Az embernek jól be kellett osztania az erejét, ha egy ilyen hosszú turnét végig akart csinálni. Akik koncertre mennek, bulizni akarnak. Azért mennek, hogy iganak egyet, megnézzék a bandát, jól érezzék magukat, és utána hazamenjenek. Fogalmuk sincs róla, hogy mennyi minden történik a háttérben, mi teszi lehetővé, hogy a banda fellépjen, mennyien dolgoznak a kulisszák mögött. Elképzelésük sincs róla, hogy mennyit dolgoztam napról napra. Ha annyit buliztam volna,

mint a rajongók, aligha úszom meg épségben. Ez munka volt, és sok dolgom akadt a koncert befejezése után is: a roadie-kkal és a promoterekkel kellett foglalkoznom, össze kellett rámolni, vissza kellett juttatni a zenekart a hotelba, ráadásul a közben felmerülő problémák özönével kellett megküzdennem, és nem ártott, ha az ember alszik is valamit ezek után. Ha nem így történik, aligha vezethettem volna másnap a következő koncert helyszínére. Úgyhogy számomra ez nem a vég nélküli bulik időszaka volt, de tényleg remekül éreztem magam.

A kölykök gyakran megkérdezik tőlem: „Hogy lesz az emberből turnémenedzser?” Huszonkét éven át dolgoztam a Ramones mellett, ezért azt hiszik, hogy tudok valami titkot, hogy afféle két lábon járó „turnémenedzser-kézikönyv” vagyok, amelyből megtudhatják, hogyan válhat valaki egy szakadt punk-zenekar sofőrjéből a világ körül röpködő, a legnagyobb színpadokon minden idők egyik leghíresebb rockzenekara mellett parádézó turnémenedzserré. Hát, sajnálattal kell közölnöm, hogy nincs ilyen útmutató... legalábbis mindeddig nem született.

Szerencsésnek tartom magam, hogy egy olyan nagyszerű bandával dolgozhattam együtt, mint a Ramones, és a rock 'n' roll történetének részévé válhattam. Csodás lehetőség volt számomra beutazni a világot velük. Szeretném ebben a könyvben megosztani a több mint 30 éves tapasztalatomat és nehezen szerzett tudásomat, és remélem, mindenki megtudhatja belőle,

milyen érzés egy nagyszerű bandával és annak kísérvével együtt dolgozni és turnézni.

Néha, amikor a Ramones-zal kapcsolatos emléktárgyak közt kotorászok, és nézem ezeket a fotókat, plakátokat, szinte képtelenségnek tűnik, hogy mindezt végigcsináltuk. El sem tudom hinni, hogy ott voltam. Vannak, akik azt mondják: „Ha most ott lennél, akkor sem emlékeznél rá, igaz?” Hát igen, néha nekem is ez az érzésem. Mi, akik a 70-es évek eseményeinek forgatagában mindent közvetlen közlőlől láthattunk, ma már csak homályos emlékeket őrzünk a punk özönvízszerű hullámának időszakáról.

Olykor ha egy kis klubban összefutok egy-egy régi baráttal, és a háttérben valami szakadt punk-zenekartól a ›Beat On The Brat‹ akkordjait hallok, nem tehetek róla, de mindig eszembe jut, hogy milyen páratlan élményekben volt részem. A kölyköket, akik ezen a zenén nőttek fel, lenyűgözi mindaz, ami nekem egykor, turnézás közben mindennapos rutinnak tűnt. Gyakran körém gyűlnek és ámulva hallgatják a meséimet.

Szóval olyan nekem ez a könyv, hogy csak fecsegek itt arról, milyen érzés is volt a Ramones-zal turnézni. Közben úgy érezheted magad, hogy ott ülsz mellettünk, iszod velünk a whiskyt kólával vagy bármi más neked tetsző italt, hallgatózol vagy átlese a vállunk felett, hogy lásd a fotókat, amiket átlapozunk.

Egy ital? Lessszíves, még egyszer ugyanezt kérnénk.